

Scenariusz lekcji

Temat: Pomoc Polaków w ratowaniu Żydów pod okupacją niemiecką na przykładzie filmu „Schron”

Autor: Sandra Użule-Fons

Czas realizacji 45 min. Klasa VIII szkoły podstawowej; lekcja wychowawcza (np. jako element szkolnych obchodów Narodowego Dnia Pamięci Polaków Ratujących Żydów)

Informacje dla nauczyciela

Czego uczeń się dowie?

- Pozna formy prześladowania Żydów: stygmatyzacja (gwiazdy Dawida), izolacja (getta), eksterminacja (obozы zagłady); praca niewolnicza
- Pozna/utrwali wiedzę na temat sprawców prześladowań Żydów
- Pozna historię ratowania Żydów przez Polaków i formy udzielanej pomocy na przykładzie rodziny Smolaków, jak też w innych przypadkach (osoby prywatne, instytucje np. plebanie, klasztory, Żegota – fałszywe dokumenty itp.)
- Pozna postawy Polaków wobec prześladowanych Żydów
- Dowie się kim są Sprawiedliwi wśród Narodów Świata.

Cele

Co uczeń potrafi?

- Scharakteryzować postawy Polaków wobec Zagłady Żydów podczas II wojny światowej i wymienić formy udzielanej pomocy
- Wyciągnąć wnioski z informacji zawartych w filmie dokumentalnym
- Wskazać sprawców prześladowań Żydów
- Podać, czym ryzykowali Polacy decydujący się na udzielenie pomocy ukrywającym się Żydom (kara śmierci dla wszystkich domowników) i jaka tym samym była skala heroizmu osób decydujących się na taki gest.
- Wyjaśnić termin: „Sprawiedliwi wśród Narodów Świata”: kim są, kto i dlaczego nadaje takie odznaczenie.
- Opowiedzieć historię ratowania Żydów przez Sabinę i Aleksandra Smolaków („Sprawiedliwych wśród Narodów Świata”).

Metody pracy

Rozmowa nauczająca, analiza filmu dokumentalnego i materiałów źródłowych, praca indywidualna, ćwiczenia rozwijające percepcję.

Wyposażenie / materiały

Rzutnik multimedialny, kserokopie materiałów

Karta pracy „Analiza filmu” z pytaniami:

Jaki to typ filmu?

Jaka jest długość filmu?

O jakim okresie historii Polski film opowiada?

Kto jest bohaterem filmu?

O czym mówi film?

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

Wirtualna paczka z materiałami IPN na temat Polaków ratujących Żydów:

<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/materiały-edukacyjne/wirtualna-paczka-edukac/polacy-ratujacy-zydow>

Broszura IPN „Zagłada Żydów europejskich”:

<https://ipn.gov.pl/download/1/551551/IPNbroszura-ZagladaZydoweuropejskich2501.pdf>

Przebieg zajęć.

Wstęp

Nauczyciel przypomina historię II wojny światowej i politykę Niemców wobec Żydów. Opowiada o postawach Polaków wobec Żydów podczas II wojny światowej (postawa bierna, pomoc, wrogość) i charakteryzuje je. Przedstawia jakie były rodzaje pomocy Żydom, z czym musieli się liczyć Polacy decydujący się na pomoc Żydom. (10 min.)

Rozwinięcie

Nauczyciel robi wprowadzenie do filmu opowiadając historię znalezienia kryjóWKi. Przed prezentacją filmu nauczyciel rozdaje kartę pracy „Analiza Filmu”. (5 min.)

Pokaz filmu „Schron” (15 min.)

Po wyświetleniu filmu nauczyciel prosi uczniów o udzielenie odpowiedzi według pytań z karty pracy. (10 min)

Na koniec lekcji nauczyciel rozdaje materiały pomocnicze dla ucznia i omawia pojęcie „Sprawiedliwi wśród Narodów Świata”.

Podsumowanie (5 min)

Uczniowie mogą podzielić się swoimi przemyśleniami na temat czym jest pomoc bliźniemu i jaka to miało cenę w czasie okupacji niemieckiej. Prowadzący dziękuje za udział w lekcji.

Materiały pomocnicze dla nauczyciela i ucznia

1. Słowniczek
2. Mapa niemieckich obozów koncentracyjnych i obozów zagłady
3. Holocaust w liczbach
4. Zdjęcie Dyplomu Honorowego zaświadczonego przyznanie tytułu "Sprawiedliwych wśród Narodów Świata" dla Sabiny i Aleksandra Smolaków, wydany 12.10.2004 r.
5. Zdjęcie medalu "Sprawiedliwych wśród Narodów Świata" przyznanego rodzinie Smolaków.

Słowniczek

Nazizm - radykalny, skrajnie nacjonalistyczny i rasistowski ruch polityczny, który wyłonił się po I wojnie światowej w Niemczech i przejął władzę w 1933 roku. W 1933–45 nazizm był w Niemczech ideologią państwową oraz czynnikiem integrującym społeczeństwo wokół hitlerowskiej polityki. Umożliwił ugruntowanie się totalitarnej dyktatury, rozpowszechnił bezprawie i terror. Klęska Niemiec w II wojnie światowej w 1945 r. położyła kres panowaniu nazizmu.

Getto – odizolowana część miasta, w której podczas II wojny światowej niemieckie władze okupacyjne przymusowo osiedlały ludność żydowską. Utworzenie gett było pierwszym etapem zagłady Żydów, zaplanowanej i przeprowadzonej przez niemieckich nazistów.

Zagłada Żydów (również Holocaust, Shoah) – tymi słowami określa się ludobójstwo dokonane na milionach europejskich Żydów w czasie II wojny światowej przez Niemców i ich sojuszników. Zagłada Żydów w większości przeprowadzona została na okupowanych przez III Rzeszę ziemiach polskich. Stanowiła systematyczny i realizowany przez aparat państwowy proces likwidacji całego narodu. Liczba ofiar Holocaustu jest szacowana na prawie 6 milionów.

Aktion Reinhardt – kryptonim akcji zagłady Żydów z Generalnego Gubernatorstwa i Okręgu Białostockiego przeprowadzonej w latach 1942–1943 na terytorium okupowanej Polski w ramach tzw. ostatecznego rozwiązania kwestii żydowskiej. W czasie kilkunastu miesięcy zamordowano ok. 1,85 mln Żydów. Większość była obywatelami II RP.

Yad Vashem – Instytut Pamięci Męczenników i Bohaterów Holocaustu to instytucja powołana w celu dokumentowania historii narodu żydowskiego podczas Zagłady i upamiętniania ofiar tego okresu. Instytut powstał 19 sierpnia 1953 r. Jednym z głównych obszarów działalności Instytutu jest honorowanie osób nie-żydowskiego pochodzenia, które w czasie II wojny światowej niósł Żydom bezinteresowną pomoc.

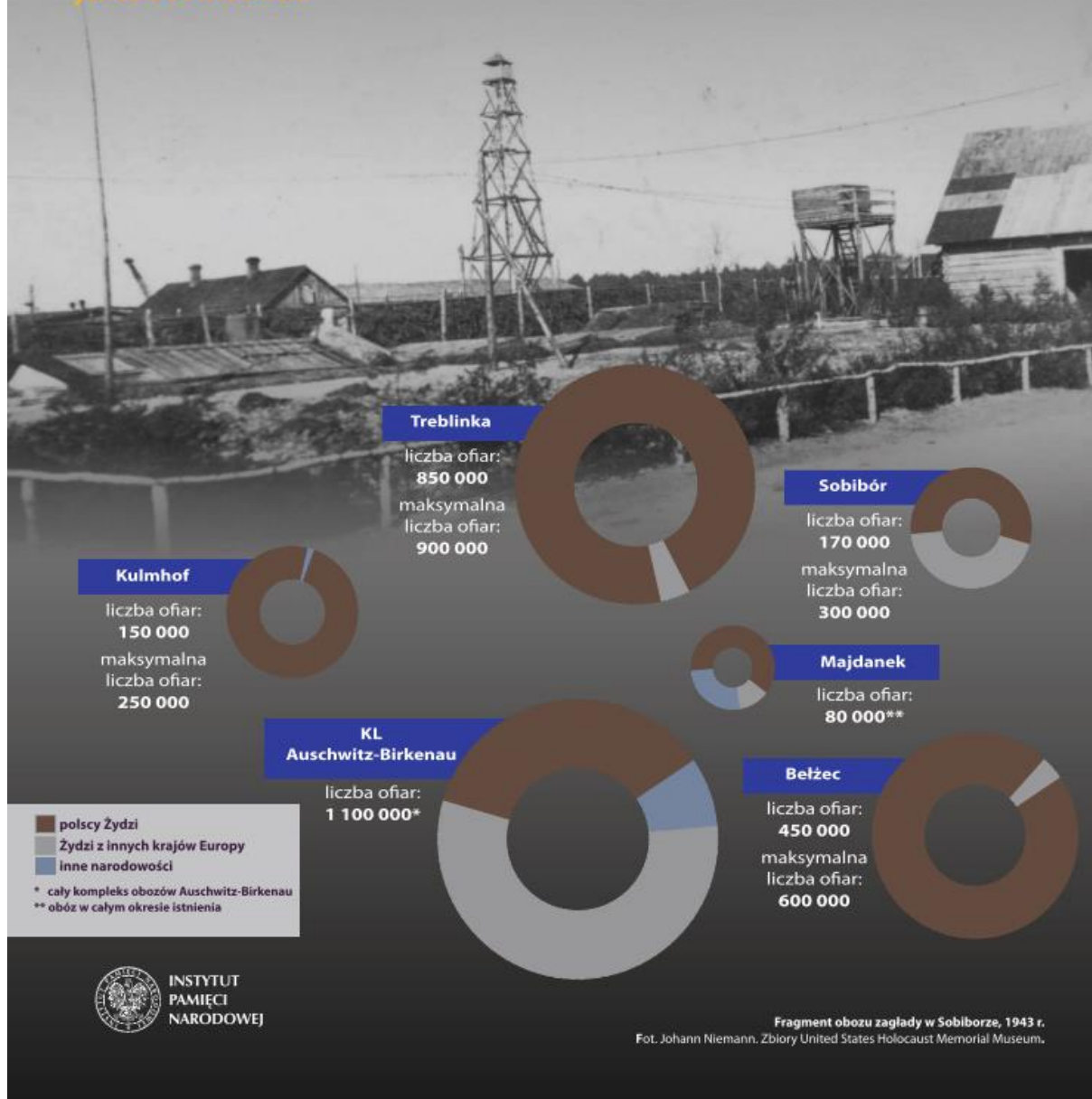
Sprawiedliwi wśród Narodów Świata - to osoby nieżydowskiego pochodzenia, które podczas II wojny światowej bezinteresownie, narażając życie, wolność lub stanowisko udzielały pomocy Żydom prześladowanym przez nazistowskie Niemcy podczas II wojny światowej. Dotychczas tytuł Sprawiedliwego otrzymało ponad 28 tysięcy osób z 51 krajów, w tym ponad 7 tysięcy Polaków.

Załącznik 2. Mapa niemieckich obozów koncentracyjnych i obozów zagłady

LICZBA OFIAR

Ofiarami niemieckich obozów zagłady byli niemal wyłącznie Żydzi. W sześciu ośrodkach na okupowanych ziemiach polskich Niemcy zabili ponad 2,6 mln Żydów, w tym ponad 1,8 mln obywateli polskich.

Ofiarami niemieckich obozów zagłady byli również przedstawiciele innych narodowości: blisko 30 tys. Romów i Sinti, trudna do ustalenia liczba Polaków i jeńców sowieckich.

Źródło: <https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/wystawy/wystawy-elementarne/136459,Niemieckie-obozy-zagłady.html>

Źródło: Broszura IPN „Zagłada Żydów europejskich” .

<https://ipn.gov.pl/download/1/551551/IPNbroszura-ZagladaZydoweuropejskich2501.pdf>

Załącznik 4 i 5. Zdjęcie medalu i dyplomu honorowego "Sprawiedliwych wśród Narodów Świata" przyznanych rodzinie Smolaków z archiwum wnuczki Joanny Bąk.

